

Indonezja - fotorelacja

Tomasz Burdzik

► **To cite this version:**

Tomasz Burdzik. Indonezja - fotorelacja. Kultura-Historia-Globalizacja, Institut Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wroclawskiego, 2016, pp.185-191. <10.6084/m9.figshare.3489920>. <hprints-01353307>

HAL Id: hprints-01353307

<https://hal-hprints.archives-ouvertes.fr/hprints-01353307>

Submitted on 11 Aug 2016

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Sugerowane cytowanie:

Burdzik, T. (2016). Indonezja — fotorelacja. *Kultura-Historia-Globalizacja*, (19), 185–191.

doi: 10.6084/m9.figshare.3489920

TOMASZ BURDZIK

INDONEZJA — FOTORELACJA¹

Indonezja. Kraina ponad 17 000 wysp. Ponad 300 lokalnych języków.

Najludniejsze państwo muzułmańskie na świecie.

Lasy. Plaże. Wulkany.

Religie: Islam. Chrześcijaństwo. Hinduizm. Animizm. Buddyzm.

Plemiona: Dajakowie. Madura. Papuasi. Batakowie. Jawajczycy.

I wiele, wiele innych, których nie sposób ująć w tak krótkim opisie.

Wybrane zdjęcia prezentowane w tekście są efektem moich ostatnich pobytów w Indonezji, w trakcie których prowadziłem badania terenowe wśród plemion (Dajakowie oraz Madura na Borneo Centralnym oraz Wschodnim, Madura na Jawie Wschodniej) i zapoznawałem się z kulturą właściwą dla wyspy będącej miejscem mojego pobytu.

Żyjąc wśród Indonezjczyków, poznawałem realia życia z perspektywy mieszkańca, nie zaś obserwatora, odseparowanego murami hoteli oraz bramami od codzienności, która często nie przypomina rajskich obrazków znanych z reklam biur podróży.

Rozmawiając z ludźmi reprezentującymi różne grupy etniczne, różne klasy społeczne, prowadząc zajęcia dla uczniów szkół podstawowych, liceów czy też absolwentów szkół wyższych nie tylko uczyłem się od nich, ale i oni uczyli się ode mnie. Zajęcia prowadziłem na prośbę krewnych pracujących w Indonezji, którzy chcieli wykorzystać moje umiejętności.

Jak stwierdza Douglas Harper, „Większości form ludzkiego zachowania przejawia wizualną obecność kultury; czy to w czynnościach, które ludzie robią wspólnie czy też osobno: ubieranie odzieży, czynienia gestów czy ekspresji albo zajmowania przestrzeni” (Harper, 2012, s. 11). W przypadku kultury Indonezji, słowa Harpera trafnie oddają rzeczywistość.

STRAGAN (*PASAR*)

Stragan w Azji jest miejscem codziennych zakupów, czy to żywności, czy też innych towarów, przysłowiowego „mydła i powidła”.

---

¹ Relacja z pobytu na Borneo, Bali i Jawie (grudzień 2015 — styczeń 2016 oraz marzec 2016-maj 2016). Pobyt miał charakter badawczy (badania wśród Dajaków i Madura).

Opis zdjęcia: Pasar Sungai Dama, Samarinda, Borneo Wschodnie

Opis zdjęcia: Pasar Pagi, Samarinda, Borneo Wschodnie

Opis zdjęcia: Pasar Malam Jalan Hidayatullah, Samarinda, Borneo Wschodnie

RELIGIE

Indonezja będąc multikulturowym krajem musi mieć element stabilizujący relacje między różnorodnymi grupami, zarówno etnicznymi, jak również religijnymi.

W przypadku Indonezji, owym elementem spajającym naród jest Pancasila — narodowa ideologia, składająca się z 5 czynników: wiary w jednego Boga (*Ketuhanan yang Maha Esa*), demokracji (*Musyawarah Mufakat*), sprawiedliwości społecznej (*Kesejahteraan Sosial*), człowieczeństwa (*Internasionalisme*) oraz jedności narodowej (*Kebangsaan Indonesia*). Pancasila nie jest pustym sloganem — jak zauważa Eka Darmaputera: „Indonezyjczycy wierzą, iż nową syntezą o którą prosili oraz mechanizmem niezbędnym dla otwartego społeczeństwa (przynajmniej oficjalnie) jest rzeczywistość prezentowana w formie Pancasila” (Darmaputera, 1988, s. 88).

Co godne odnotowania, w indonezyjskich dowodach osobistych (*Kartu Tanda Penduduk* — KTP) każdy obywatel ma wskazaną przynależność religijną, do wyboru spośród 5 dostępnych religii: katolickiej, protestanckiej, muzułmańskiej, buddyjskiej oraz hinduskiej. Nie przewiduje się ateizmu, będącego w sprzeczności z Pancasila. „Wartości narodowe, takie jak wolność jednostki oraz równość wyboru oraz ich rytuały (parady, sztuczne ognie, śpiewanie hymnu narodowego, 21-krotny salut) często zawierają sakralizowaną jakość” (Ferrante, 2015, s. 477).

W odniesieniu do Indonezji, słowa Ferrante znajdują swe odzwierciedlenie, bowiem wspomniana „sakralizowana jakość” jest elementem codzienności, nie tylko w ramach wartości narodowych, ale również polityki zatrudnienia. O ile w przeszłości chrześcijanie pełnili liczne funkcje administracyjne ze względu na relację z holenderskimi kolonizatorami chętniej zatrudniającymi chrześcijan, to obecnie wyraźnie preferowani są muzułmanie, zarówno w sektorze państwowym (również w polityce), jak i prywatnym.

Opis zdjęcia: Masjid Islamic Center Samarinda, Samarinda, Borneo Wschodnie

Opis zdjęcia: Puste wnętrze katolickiego kościoła. Maria Bunda Segala Bangsa, Nusa Dua, Bali

Opis zdjęcia: Modlitwa w hinduistycznej świątyni. Pura Desa Adat Bualu, Nusa Dua, Bali

Opis zdjęcia: Autor z Ojcem Profesorem Franzem Magnisem Suseno. Jakarta, Jawa. Franz Magnis-Suseno urodzony w 1936 r. jako Franz Graf von Magnis w Eckersodrfie (obecnie Bożków na Dolnym Śląsku) jest czołowym katolickim indonezyjskim filozofem, od wielu lat zaangażowanym w dialog chrześcijańsko-muzułmański.

Ojciec Magnis-Suseno na swoją prośbę został skierowany do Indonezji w 1961 r., gdzie rozpoczął działalność misyjną. W 1977 r. przyjął indonezyjskie obywatelstwo, dając wyraz swojej więzi z indonezyjskim społeczeństwem. W 2015 r. w dowód swoich zasług, został odznaczony z rąk prezydenta Indonezji Joko Widodo jednym z najwyższych rangą indonezyjskim orderem, Bintang Mahaputra Utama.

Efekty jego pracy daleko wykraczają poza sferę aktywności *stricte* misyjnej; przyczynił się do zbliżenia międzyreligijnego, swoimi pracami badawczymi przybliżył kulturę indonezyjską — w szczególności jawańską — na arenie międzynarodowej, jak również daje wyraz swoje troski o społeczeństwo poprzez krytykę nierówności społecznych oraz polityki.

KUCHNIA ULICZNA (JAJANAN)

Kuchnia uliczna ma szczególny wymiar. Niczym przedstawienie teatralne rozgrywa się przed oczami przechodniów.

Jedzenie uliczne, uliczne garkuchnie. *Pedagang Kaki Lima* (PKL), *Tempat Mangkal* albo *Tukang* — to nierozłączny element indonezyjskiego krajobrazu, w którym stołuje się każdy. I nie liczy się zawartość portfela czy przynależność plemienna. Jesteśmy tu i teraz. Czekać na swoją kolej, by w końcu zasiąść do konsumpcji, bynajmniej nie symbolicznej.

Dziecko czy starzec, chłop czy biznesmen, chłopak czy dziewczyna, shemale czy imam. Oczekiwanie w kolejce po upragnioną potrawę zaciera wszelkie różnice.

Opis zdjęcia: Zdjęcie przedstawia szereg *Pedagang Kaki Lima* (PKL). „Pedagang” znaczy sprzedawca, „kaki” — drops, zaś „lima” — pięć. Dlaczego 5? Zazwyczaj wózek ma 3 kółka, zaś sprzedawca ma 2 stopy — razem tworzą wspomniane „5 stóp”. PKL w gotowości na przyjęcie zamówień czekają na klientów. Sidoarjo, Jawa Wschodnia

Opis zdjęcia: Zdjęcie przedstawia *tukang* — sprzedawcę przygotowującego potrawę w czasie rozmowy z klientem.

Na zdjęciu widać moment rozmowy; nie chodzi tylko o transakcję, ale również o kontakt z drugim człowiekiem, możliwość zamienienia kilku słów w zgiełku pędzącej codzienności. Nusa Dua, Bali

Literatura:

- Darmaputera E., 1988, *Pancasila and the Search for Identity and Modernity in Indonesian Society: A Cultural and Ethical Analysis*. Leiden, New York, København, Köln: BRILL
- Ferrante J., 2015, *Seeing Sociology: An Introduction*. Boston: Cengage Learning
- Harper D., 2012, *Visual Sociology*. Abingdon, Oxon, New York: Routledge